

Edycja źródeł do dziejów ziemi łomżyńskiej².

Akta sejmikowe ziemi łomżyńskiej [materiał roboczy, z zachowaniem oryginalnej pisowni]³

Ks. Zambrowska Oblata
rok 1776 – 1777
N 694 f 986

*Actum Zambroviae Curia
regia die prima mensis Augusti
1776*

Obl gen Tomasz Budziszewski

Przed tobą najjasniejszy Stanisławie Auguscie królu i panie nasz miłościwy i przed wami całej Rzeczypospolitej stanami my niżej podpisani manifestami przez wielmożnego Romualda Wyszkwoskiego podkomorzego, Hylarego Trzaskę chorążego, Jana Skarzynskiego sędziego ziemskiego, Florjana Drewnowskiego podczaszego, Michała Staniszewskiego cześnika, Tomasza Staniszewskiego wojskiego ziemi łomżyńskiej urzędników i innych obywatelów, różnemi czasami i przed różnemi księgami zanesionymi oskarżeni, niniejszy zanosimy swymi i innych z nami trzymających imieniem manifest, którego Osnowa następująca. Jeżeli każdego w tej Rzeczypospolitej w równości zrodzonego na łonie Ojczyzny i praw wychowanego obywatela jest razem z życiem wlaną powinnością być gorliwym o religję wiernym majestatowi, posłusznym prawu, oraz wspólnego ojczyzny i współobywatelów pilnie przestrzegającym dobra, tedy z gruntu przeistoczenie tych obowiązków, jako w każdym występie jest i nieznośne tak tym bardziej w urzędnikach każdej ziemi nie może być tylko odpuszczonym przed Bogiem i ojczyzną grzechem, jeśli aż urzędnicy najświętsze religii gwałcą obowiązki, jeżeli winny respekt i wierność majestatowi wątlą w mniej oświeconych od siebie obywatelach sami wielorakimi onych obarczając nieszczęśliwościami, i do publicznego narzekania dając przyczyny, jeżeli wszystkie prawa niedogadzające własnemu interessowi przestępują bezwzględnie jeżeli współbraci szlachtę od równej z sobą części legislacji absolutnie usiłują wyłączyć, zgromadzoną na sejmik szlachtę nazywając tumultem wolne upomnienie się o zabrane za prowianty pieniądze **przestępstwa**

¹ Realizacja zadania „Akta sejmikowe ziemi łomżyńskiej (1674-1794)” – pozyskanie, edycja źródłowa i popularyzacja na stronie internetowej: www.name.lomza.pl w ramach stypendium Marszałka Województwa Podlaskiego na 2022 rok.

² Edycja źródłowa zrealizowana w porozumieniu z Biblioteką PAU i PAN w Krakowie w ramach podjętego przedsięwzięcia dokonania całościowej edycji źródłowej akt sejmikowych łomżyńskich ze zbiorów Biblioteki PAU i PAN w Krakowie.

³ Odpisy laudów i instrukcji sejmikowych. Rkps 8332 z lat 1674-1794 znajdujący się w Tekach Pawińskiego, przechowywanych w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Materiał roboczy z zachowaniem oryginalnej pisowni.

prawa jednomyslne nie pozwalam na niektórych gwałtem cisnących się do poselstwa wrzawą i zle odprawionym sejmikiem, jezeli na zycie i zdrowie dobrze intencjonowanych jawnie się odgrażają a czyste mysli i czynności onych oczerniają manifestami, tak się to jednak dzieje od niemałego już czasu w naszej ziemi Łomżyns, a świeży tego na sejmiku przedsejmowym przez niektórych **jmc** urzędników kupić bliźniemu zgorszeniu dany przykład najdowodniej tę rzecz objasnia. Co ażeby tym jawniej całemu będąc wiadome *publicum* służyło ku powściągnięciu za wziętej na złe tychże urzędników imprezy o pokazaniem ucisków i niewinności szlachty oraz prawności odprawionego sejmiku jak się rzeczy na nim działały nieniejszym manifestem *ad acta* podajemy, **wielm** podkomorzy sędzia ziemski i podczaszy łomżyński ogłosiwszy się pretendentami do poselstwa gdy po obraniu *unanimitte vot* marszałka sejmikowego i assessorów i po wykonanej od nich podług prawa przysiędze przystąpił marszałek do nominacji kandydatów na poselstwo cały licznie zgromadzony sejmik jednosłownym nie pozwalam okrzyknął tychże wielmożnego podkomorzego, sędziego i podczaszego łomżyńskiego każdemu z osoby wymiatając na oczy że **jp** sędzia będąc kommissarzem prowiantowym na jednych nieproporcjonalnie na drugich zbyt uciążliwie nakładał prowianty wszystkich wielorako pokrzywdził wielu zubożył i zniszczył a co najniesprawiedliwsze, że odebrawszy pozostałą za tenże prowiant znaczną sumę pieniędzy, częścią ją sam zatrzymał, częścią w podział najniesprawiedliwie z innymi oddał korzyści, a lubo po dwa razy na zdanie kalkulacji za uniwersałami odkładane były sejmiki gospodarskie, od tych i od zdania kalkulacji wcale uniknął że **jmci** pan podczaszy na czerwonych zł 200 za też prowianty odebranych będąc sekretarzem sejmowym wyrobił w przeszłej konfederacji *sancitum* (lubo się onem *volumine* konstitucii nieznajduje) że się temiż pieniędzmi z **jp** sędzią podzielił, że **jpanu** sędziemu *activitate sua* na przeszłym sejmie postarał się o konstitucję na przeniesienie ziemstwa Zambroskiego Kolińskiego i Ostrołęckiego do Łomży, mimo zlecenia i wiadomości obywatelów tejże ziemi owszem z **nieznosnym** onych dla odległości i złych przepraw pokrzywdzenie, że **jmci** pan podkomorzy czyli *ob nimiam dissimulationem* lubo *ex munere suo* bronić pokrzywdzonej szlachty powinien był czyli bardzo *ob complicitatem* z dwoma wspomnionemi urzędnikami do wzwyż wzmiankowanych szkodliwych dla obywatelów ich czynności należał tak sprawiedliwa w obywatelach o krzywdy i ucisk swój **zelocya** znacznym przeciwko wspomnionym urzędnikom fermentująca żalem nie mały czas trwała. *Hoc interstitio* podany za kandydata wielmożny miecznik łomżyński jednostajnymi na posła został wyniesiony głosami nominowany po nim **wielm** pisarz łomżyński widocznie także miał *pluralitatem* lecz wielmożny podkomorzy sędzia i podczaszy żądali koniecznie wotowania, stało się zadość żądaniu onych i zaczęte konnotowanie wotów ze wszelką

odprawiało się pilnością ale i w tem burzliwo niespokojność i niedowierzająco wątpliwym losom swoim nieufność, Wielmożnego sędziego i podczaszego tamowała i przerywała wotowanie. Nakoniec gdy więcej jak tysiąc obywatelów dało swe wota, ciż **wielm** podkomorzy sędzia i podczaszy marszałka z assessorami z kościoła wyprowadzili na cmentarz nalegając o przeczytanie wotów. A gdy te ogłoszone dały poznać **jpanu** sędziemu zupełnie deklarującą się *pro parte jpana pluralitatem* nowe wszczął pretendowanie, ażeby jego przyjaciół jeszcze przypuszczono do wotowania na co jeden z assessorów wołał, kto ma dać na **jpana** sędziego wotum czekamy, ale wraz inni okrzyknęli go, że po promulgowaniu pierwsze na drugie wotowanie nie zezwalają. Dalej żądał **jpan** sędzia, aby posłowie podaną instrukcją zaprzysięgli, mające w tym tajemniejszy swój fortel pociągnięcia tak świątobliwym **warunkiem** znacznej na swą stronę partii szlachty tegoż wraz z nim wymagającym. Czego gdyby posłowie wiadomi *novellae legis* dispensującej od przysięgi wypełnić ociągali się, on na owczas gotów był stanąć na czele pretendentów do ofiarowania przysięgi. Jako gdy w tym razie wielmożny miecznik wykonał przysięgę, a po nim wielmożny pisarz nim domiescił się do stolika nieco się zatrzymał **jpan** sędzia wcześniej już zaczął tryumfować głosząc że wielmożny pisarz unika przysięgi siebie zaś gorliwie do niej ofiarował, ażeby jeżeli nie przez elekcją, przynajmniej przez przysięgę dopiął pretendowanego poselstwa. Już po tym przystępującego do przysięgi **wielm** pana pisarza całym sobą niedopuszczał to sam rękami zrzucając stolik to rękę kładącemu na krucyfiks z przyjaciółmi zatrzymując nareszcie stolik i krucyfiks połamali, co widząc marszałek unikając tumultu, ile zpoznioną do nocy porą snadno nastąpić mogącego, gdy nie mógł w wykonaniu przysięgi przez wielmożnego pisarza dogodzić żądzy obywatelów na tym przestał, że *pluralitate* był obrany, wszakże nazajutrz przysięgi tej wysłuchał w obecności wielmożnego starosty assessora w wielu innych, a przyszłym spisane *laudum* podał do ksiąg i tak całe sejmikowania dzieło z powszechną obywatelów ziemi łomżyńskiej tak zwolnić obranych godnych posłów, jako też z umieszczonych w jch instrukcii sprawiedliwych żądań swoich zakończyło się satysfakcją komu więc niezapruszona własnym interessem zrzenica czysto rozpatrzyć, a rozum za zle umiarkowanych passyi zapędem nieoslepiający bez uprzedzenia o tych czynnościach sędzić dozwala, niechaj sam uzna, kto tu na sejmiku popełnił bezprawie czy marszałek promulgujący wota, iż ich więcej było na wielmożnego pisarza, czyli wielmożny sędzia *contra pluralitatem* gwałtem forsą i obstępem i te nocną porą do tumultów i spraktykowania przypowiedzianego na życie i zdrowie cnotliwych obywatelów odgrazania się zdolną wdzierający się do poselstwa, kto dalej popełnił bezprawie czy **jmp** szlachta niechcąca obrać wielmożnego sędziego i podczaszego za posłów swoich z przyczyn wyżej wytkniętych czy **wielm** pisarz i

miecznik niczym nieskazani czystą serc swoich ofiarę poddający pod sąd i wolne obranie cnotliwych nieprzekupionych, jasną prostotą serca wiernie królowi jegomości i dobru publicznemu przywiązanych współ braci szlachty, którzy sami jch do przyjęcia tej funkcji zapraszali z powszechnym aplauzem radzi będąc takowych posłów że jch z niepraktykowanego w równości jarzma przemocy od trzech urzędników potrafią wydzwignąć i krzywdy onychże windykować, kto nakoniec zgwałcił prawa i bezpieczeństwo sejmikowania czy wielmożny podczaszy, który z hałasem i strzelaniem do Łomży wjeżdżał na sejmik, a podczas samego aktu tego pewnego szlachcica niechającego mu sprzyjać oknem z swej stancji własną wyrzucił ręką, który z publicznym zgromadzeniem jawnie gotowemi pieniędzmi jednych sobie zakupował wota, drugich batogami od sejmiku odstraszał, na urodzonego zaś Budziszewskiego pisarzowicza Nurskiego do tych czas złośliwie kalumnie, czy przeciwnie winniejsza szlachta, która i dawnym przeciwko temuż wielmożnemu podczaszemu ujęta żalem i świeżo wykonanej zemsty nad współ bratem dopełnionej okropnym do żywego tknięta widowiskiem, a przecież w największym zapale żalem uniesiony indygnacji i sama usmierała się oraz respektem tak zbawiennego dla ojczyzny dzieła i nad to przez urodzonego Budziszewskiego od wszelkiej natarczywości hamowana była. Te więc przyczyny które teraz tamowały **jchm.** tym *pluralitatem* słusznie i zawsze tamować powinny dotąd dopóki lubo przemocą i krzywdami od nich zagrzebiona szlachta zna przecież że wolnie jeszcze oddychać może i że pod łaskawym panowaniem króla jegomości pana naszego miłościwego jako najwyższego obrony sprawiedliwości wszelką mieć winna ufność i nadzieje pożądanego rząd swoich skutku. Co się zaś tyczy prawnie zgodnie *et in summa pluralitate* obranych posłów tych utrzymywać według prawa i sprawiedliwości oświadczamy się stałym przedsięwzięciem popierania tej elekcji przed wszystkim rzeczypospolitej stanami i tenże manifest do ksiąg autentycznych podać zlecamy na co się podpisujemy.

Tomasz Budziszewski pisarzowicz nurski mp.

Wojciech Grzymała podsędkowicz ziemi **zambrows**

Drewnowski **p.** łomżyński

Franciszek Boguski

Wojciech Jałwiński mp.

Wojciech Filipkowski

Michał Krajewski **m.żż**

Stanisław Wyszomirski mp.

Tadeusz Sułkowski mp.

Jan Długoborski mp.

G Budziszewski mp.

Jan Prószkowski mp.

Tadeusz Kolumna Walewski komornikowicz koleński

Karol Dąbrowski mp.

Kazimierz Rulikowski burgrabia grodzki zambrowski mp.

Jan Budziszewski pisarzewicz nurski mp.

F Kozikowski

Feliks Prószkowski mp.

Wawrzeniec Białobrzesci mpr.

Jan Sasinowski

Roch Sasinowski mp.

Symon Przyszkowski

Stanisław Przyszkowski

Paweł Szablewski

Jan Tyszka ręką trzymaną

Walenty Wdziękoński r. trzymaną

Wojciech Kołomyjski kładę krzyż

Maciej Kołaczkowski

Walenty Drożęcki

Piotr Gorski i Franciszek Grzymała r. trz.

Mateusz Suchnicki,

Onufry Rajkowski

Szymon Kurzątkowski rt.

Stanisław Wisniewski r.trz.

Hilary Wiśniewski rt.

Józef Sasinowski

Roch Zochowski mp.

Kazimierz Mierzejewski mp.

Benedykt Sasinowski mp

Antoni Skudniewski rt.

Bartłomiej Wiszowaty rt.

Antoni Pruszkowski ręką trzymaną

Michał Gronostajski rt.

Mateusz Kotowski rt.

Wojciech Wiszowaty rt.

Bartłomiej Małachowski rt.

Seweryn Wiszowaty rt.

Grzegorz Borzymoski

Adam Gronostajski

Andrzej Brajczewski rt.

Szymon Kotowski rt.

Józef Brajczewski

Nikodem Duchnowski mp.

Gaspar Mioduszewski mp

Józef Gacki rt.

Sylwester Dąbrowski,

Jan Mierzejewski

Adam Jarnutowski,

Józef Modzelewski,

Józef Sasinowski,

Walenty Zalewski,

Łukasz Dzierzgowski,

Marcin Chojnowski,

Kazimierz Dłużniewski,

Józef Chojnowski

Hilary Wisniewski

Wawrzeniec Kossakowski

Adam Mierzejewski

Piotr Wisniewski

Walenty Baczewski

Piotr Modzelewski
Piotr Grochowski
Idzi Gronkowski,
Paweł Szablowski,
Wojciech Kołomycki
Piotr Strzeszewski,
Walenty Mężeński
Franciszek Jaskucki
Wojciech Zyłowski
Wojciech Sasinowski
Wiktor Grochowski
Szymon Sasinowski,
Franciszek Obrębski
Wojciech Żelechowski
Adam Rykaczewski
Jakób Dąbkowski
Piotr Grochowski
Jan Grochowski
Grzegorz Załuska,
Wawrzeniec Krajewski
Franciszek Grochowski,
Józef Ciborowski
Szymon Boguski
Antoni Grądzki
Jakób Zaleski,
Wojciech Kołakowski,
Tomasz Jastrzębski,
Michał Olszewski,
Stanisław Dąbrowski mp.
Grzegorz Szulkowski,
Stanisław Ogonowski,
Jakub Proszkowski
Antoni Proszkowski
Jan Krajewski

Piotr Radgowski
Bartłomiej Konopka
Wojciech Pstrągowski
Paweł Filipkowski
Mikołaj **Kamiarowski**
Jakób Kamiarowski
Piotr Łukasz Marcinkowski
Stefan Gacki,
Emeryk Obidziński,
Jakób Kamiarowski,
Józef Kamiarowski,
Adam Mieczkowski,
Jakób Duchnowski
Ignatius Grochowski mp.
Matheusz Grochowski
Karol Rulikowski mp
Paweł Krajewski,
Jan Kruszewski rt.
Adam Mieczkowski
Carolus Zakrzewski mp.
Antoni Mieczkowski,
Paweł Dąbkowski,
Maciej Dąbkowski,
Tomasz Grochowski
Kazimierz Grochowski,
Walenty Czartoszewski
Jan Żytowski,
Jan Dąbkowski
Jan Sasinowski,
Maciej Sasinowski,
Benedykt Sasinowski rt.
Paweł Dąbkowski
Tomasz Klimaszewski rt.
Jan Klimaszewski rt.

Benedykt Modzelewski
Szymon **Ręski**
Marcin Ciecierski
Ignacy Modzelewski rt.
Szymon Mioduszewski rt.
Kazimierz Modzelewski rt.
Michał Gosiewski mp.
Piotr Krajewski
Andrzej Klimaszewski **rwł**
Jerzy Sasinowski mp.
Jakób Wisniewski
Stanisław Łada mp.
Antoni Boguski
Baltazar **Rybaczewski**
Adam Lutostański
Walenty Długoborski
Szymon Wądołkowski
Stanisław Żytowski
Augustyn Łada,
Ignacy Konopka
Wojciech Konopka,
Andrzej Wdziękoński,
Józef Brajczewski,
Felicjan Jabłecki
Stanisław Tyszka **rtr.**
Piotr Tyszka mp.
Andrzej Tyszka
Stanisław Szeligowski
Józef Zarciewski
Jan Łada
Piotr Zanieski
Wawrzeniec Łada
Bartłomiej Gosk,
Jan Wróblewski,

Andrzej Sarniewski,
Jan Kotowski
Adam Kotowski
Stanisław Wziękoński
Franciszek Kołomyjski
Wojciech Ossowski mp.
Stanisław Sledziwski
Jan Krajewski mp.
Wawrzeniec Kulesza
Antoni Łada
Stanisław Popławski
Kazimierz Gronostajski
Michał Tyszka,
Wojciech Krajewski,
Szymon Zagroba
Paweł Klimaszewski
Jan Klimaszewski
Piotr Wdziękoński
Baltazar Krajewski
Marcin Saniewski
Franciszek Gosiewski
Stanisław Modzelewski
Maciej Zakrzewski
Piotr Konopka
Andrzej Konopka
Jan Lesniewski
Ignacy Mieczkowski
Joachim Gacki
Wojciech Klimaszewski
Jan Przedziecki
Leo Krajewski **BCZ mp.**
K Krajewski
Józef Grabowski
Paweł Kropiwnicki rt.

Adam Modzelewski

Piotr Modzelewski

Antoni Proszkowski,

Bonawentura Mieczkowski

Wencesław Korytkowski,

Piotr Modzelewski